

Neoficialus vertimas

EUROPOS TARYBA
EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ TEISMAS
TREČIASIS SKYRIUS
NUTARIMAS DĖL

Vidmanto SIAURUSEVIČIAUS
pareiškimo Nr. 50551/99
prieš Lietuvą

PRIIMTINUMO

Europos Žmogaus Teisių Teismas (Trečiasis skyrius), 2002 m. gegužės 30 dieną posėdžiaujant kolegijai, sudarytai iš:

pirmininko G. RESS,
teisėjų I. CABRAL BARRETO,
P. KŪRIO,
B. ZUPANČIČ,
J. HEDIGAN,
M. TSATSA-NIKOLOVSKA,
K. TRAJA

ir skyriaus kanclerio V. BERGER,

atsižvelgdamas į minėtą pareiškimą, pateiktą 1999 m. gegužės 20 dieną;

atsižvelgdamas į atsakovės Vyriausybės pateiktą poziciją ir į pareiškėjo vardu kaip atsakymą pateiktą nuomonę,

po svarstymo, nusprendė:

FAKTAI

Pareiškėjas, Vidmantas Siaurusevičius, yra Lietuvos Respublikos pilietis, gimęs 1958 m. 2000 m. lapkričio 18 dieną jis mirė. 2001 m. sausio 17 dienos laišku pareiškėjo našlė pareiškė norą tęsti procesą vietoj jo. Atsakovei Vyriausybei atstovavo jos Atstovas, G. Švedas, Teisingumo viceministras.

A. Bylos aplinkybės

Bylos faktai, pateikti šalių, gali būti apibendrinti, kaip išdėstyta toliau.

1998 m. kovo 18 dieną Vilniaus apygardos teismas nuteisė pareiškėją pagal du punktus dėl pagrobimo ir paskyrė jam dvejų metų ir šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmę. Kartu su pareiškėju buvo nuteisti kiti du teisiamieji.

1998 m. rugpjūčio 26 dieną Apeliacinis teismas surengė posėdį “dalinės apeliacijos” tvarka, kuriame atmetė pareiškėjo skundą dėl nuosprendžio ir atidėjo prokuroro skundo dėl bausmės nagrinėjimą. 1998 m. rugsėjo 30 dieną Apeliacinis teismas surengė posėdį “pilnos apeliacijos” tvarka, kuriame patenkino prokuroro skundą ir pakeitė bausmę pareiškėjui į įkalinimą penkeriems metams (žr. “Bylai reikšmingų teisės nuostatų ir praktikos” dalį tekste).

1998 m. gruodžio 8 dieną Aukščiausiasis Teismas išnagrinėjo vieno iš kitų teisiamųjų kasacinį skundą ir patvirtino žemesniųjų teismų sprendimus dėl šio asmens nuteisimo. Aukščiausiasis Teismas taip pat pažymėjo, kad pareiškėjas tuo tarpu nepadavė kasacinio skundo, ir nenagrinėjo žemesniųjų teismų išvadų dėl pareiškėjo.

1998 m. gruodžio 29 dieną pareiškėjas padavė kasacinį skundą.

1999 m. sausio 7 dienos raštu asmuo, laikinai einantis Aukščiausiojo Teismo pirmininko pareigas informavo pareiškėją, kad jo kasacinis skundas negali būti nagrinėjamas, nes jis yra “pakartotinis”, kadangi jo kaltės klausimas buvo galutinai išspręstas Aukščiausiojo Teismo 1998 m. gruodžio 8 dienos nutartimi. Laikiniai einantis pareigas pirmininkas nenurodė jokių kitų priežasčių, dėl kurių pareiškėjo kasacinis skundas negalimas.

B. Bylai reikšminga vidaus teisė ir praktika

1. Apeliacinis procesas

Baudžiamojo proceso kodekso 374 straipsnis numato “dalinės apeliacijos” ir “pilnos apeliacijos” procesą. Šiuo atskyrimu siekiama apriboti apeliacinio teismo kompetenciją tais atvejais, kai byla nagrinėjama “dalinės apeliacijos” proceso tvarka (Kodekso 377 straipsnis). Apeliacinis teismas nagrinėja bylą “pilnos apeliacijos” proceso tvarka tik tuo atveju, kai skundas atskleidžia, kad: 1) parengtinis tyrimas atliktas netinkamai; 2) bylą nagrinėjęs teismas padarė faktų nustatymo klaidų; 3) yra baudžiamosios teisės taikymo klaidų; 4) netinkamai paskirta bausmė (Kodekso 387 straipsnis).

Pagal susiformavusią valstybės vidaus teismų praktiką, dažniausiai “dalinės apeliacijos” tvarka taikoma nagrinėjant skundus dėl teisės klausimų, o “pilnos apeliacijos” tvarka taikoma iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismo nustatytiems faktams.

Pagal 398 straipsnio 2 dalį, jeigu apeliacinis skundas dėl pirmosios instancijos teismo nuosprendžio apeliacinėje instancijoje atmetamas, tai pirmosios instancijos teismo nuosprendis išiteisėja nuo apeliacinės instancijos teismo sprendimo priėmimo dienos.

398 straipsnio 5 dalis numato, kad, jeigu pirmosios instancijos teismo nuosprendis pakeičiamas apeliacinėje instancijoje, nepakeistoji pirmosios instancijos teismo nuosprendžio dalis išiteisėja nuo apeliacinės instancijos teismo nutarties priėmimo dienos.

2. Kasacinis procesas

Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 419 straipsnį, kasacinis skundas Aukščiausiajam Teismui gali būti paduotas per tris mėnesius nuo pirmosios instancijos teismo nuosprendžio išiteisėjimo.

Pagal 417 straipsnio 3 dalį, “pakartotiniai kasaciniai skundai” negali būti nagrinėjami. Kasacinis skundas turi būti laikomas “pakartotiniu”, kai jis yra dėl to paties dalyko, kuris jau buvo išnagrinėtas kasacinėje instancijoje pagal kito proceso dalyvio kasacinį skundą.

Pagal 421 straipsnio 1 dalį, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas per tris dienas nuo kasacinio skundo gavimo dienos turi nuspręsti, ar jis buvo pateiktas pagal šiuo požiūriu reikšmingus įstatymų reikalavimus. Jeigu kasacinis skundas neatitinka įstatymo, jis grąžinamas skundą padavusiam asmeniui.

SKUNDAI

Remdamasis Konvencijos 6 straipsniu ir 7 Protokolo 2 straipsniu pareiškėjas skundžiasi, kad iš jo buvo atimta teisė kreiptis į Aukščiausiąjį Teismą, kadangi jam neteisėtai buvo neleista pateikti kasacinio skundo, pripažinus jį “pakartotiniu”. Remdamasis Konvencijos 6 straipsniu, pareiškėjas taip pat skundžiasi, kad baudžiamasis procesas pirmojoje ir apeliacinėje instancijose buvo neteisingas, kad teismai buvo šališki ir kad jo gynybos teisės nebuvo gerbiamos, ir buvo pažeista nekaltumo prezumpcija.

TEISĖ

1. Teismas pirmiausia pažymi pareiškėjo mirties faktą ir našlės norą tęsti jo pradėtą procesą.

Teismas primena, kad, kai pareiškėjas miršta bylos dėl baudžiamojo proceso nagrinėjimo metu, pareiškėjo įpėdiniai arba artimieji giminaičiai iš principo gali tęsti bylą pareiškėjo vardu (žr., *mutatis mutandis*, *Jėčius v. Lithuania*, no. 34578/97, 2000-07-31, §§ 39-41, ECHR 2000-IX). Teismas laiko, kad pareiškėjo našlė turi teisėtą interesą tęsti bylą vietoj jo.

2. Pareiškėjas skundžiasi, kad jo teisė į teismą, numatyta Konvencijos 6 straipsnyje, buvo pažeista, nes nebuvo išnagrinėtas jo 1998 m. gruodžio 29 dienos kasacinis skundas. Taip pat jis teigia, kad pirmosios instancijos ir aukštesniuose teismuose buvo padaryta įvairių procesinių pažeidimų.

6 straipsnis, kiek tai šiuo požiūriu reikšminga, numato:

“1. Kai yra sprendžiamas ... jam pareikšto kokio nors baudžiamojo kaltinimo klausimas, toks asmuo turi teisę, kad bylą ... teisingai išnagrinėtų ... teismas. ...”

Vyriausybė pripažįsta, kad pareiškėjas pateikė kasacinį skundą, nepažeisdamas tokiam skundui įstatyme numatytų terminų, numatytų Baudžiamojo proceso kodekso 419 straipsnyje. Anot Vyriausybės, pareiškėjui buvo suteikta galimybė kreiptis į Aukščiausiąjį Teismą, bet jis šia galimybe pasinaudojo netinkamai, kadangi jo 1998 m. gruodžio 29 dienos kasacinis skundas buvo “pakartotinis” Baudžiamojo proceso kodekso 417 straipsnio prasme. Šiuo aspektu Vyriausybė teigia, kad pareiškėjo skundas buvo atmestas teisėtai, nes šiame skunde nebuvo pateikta “jokių argumentų dėl teisės klausimų, kurie leistų laikyti, kad šio skundo dalykas skiriasi nuo” skundo, išnagrinėto pagal kito teismo kasacinį skundą 1998 m. gruodžio 8 dieną.

Pareiškėjas teigia, kad jis pateikė kasacinį skundą laiku, bet Aukščiausiasis Teismas jo nenagrinėjo. Pareiškėjas teigia, kad valdžios institucijos savavališkai atėmė iš jo galimybę kreiptis į Aukščiausiąjį teismą, išnagrinėdamos kito teismo kasacinį skundą iki sueinant kasacinio skundo pateikimo terminui šiuo atveju, ir vėliau atmetant jo kasacinį skundą kaip “pakartotinį”.

Atsižvelgdamas į šalių pastabas, Teismas pripažįsta, kad ši pareiškimo dalis kelia sudėtingus faktų ir teisės klausimus, kurių išsprendimas turėtų priklausyti nuo bylos esmės nagrinėjimo. Todėl jis negali būti laikomas akivaizdžiai nepagrįstu Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies prasme. Joks kitas pagrindas paskelbti ją nepriimtina nėra nustatytas.

3. Dėl pareiškėjo skundo pagal Konvencijos septintojo protokolo 2 straipsnį Teismas pažymi, kad byla buvo faktiškai peržiūrėta apeliacinėje instancijoje. Taigi šioje byloje buvo laikomasi minėtoje nuostatoje įtvirtintos garantijos.

Iš to seka, kad ši pareiškimo dalis yra aiškiai nepagrįsta Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies prasme ir turi būti atmesta pagal 35 straipsnio 4 dalį.

Dėl šių priežasčių Teismas vienbalsiai

NUSPRENDŽIA, kad pareiškėjo žmona gali tęsti procesą jo vardu;

SKELBIA PRIIMTINAI pareiškėjo skundus pagal Konvencijos 6 straipsnį;

SKELBIA NEPRIIMTINA likusią pareiškimo dalį.

VINCENT BERGER
Kanceleris

GEORG RESS
Pirmininkas